

שו"ת בדיני החולים והחייבים בצום יום כיפור

איזה חולים חייבים בצום יום הכיפורים

שאלה: איזה חולים חייבים בצום יום הכיפורים.

תשובה: חולים החייבים והפטורים מהצום, כגון חולי סכרת, חולי לב, ושאר חולאים, יש בהם הרבה פרטים וידנים והדברים מסורים לרופא ומורה הוראה, ונתבארו הדינים בהרחבה בקובץ שערי יוסף חולים ביו"כ מהדורת תשפ"ו, וכל חולה צריך לרופא, ואח"כ לשאול למורה הוראה הבקי בדיני חולים ביום כיפור.

האם זקנים חייבים בצום

שאלה: האם זקנים בגיל מבוגר חייבים בצום.

תשובה: אף מעל גיל שמונים, צריכים לצום. [והרבה פעמים צריך לשאול מה היה בשנים קודמות]. אך אם יש להם איזה חולי, או אינם מרגישים טוב או שתשוש כוח לפעמים צריכים לשתות או לאכול לשיעורים, וכל מקרה לגופו. ויש לעשות שאלת רופא ומורה הוראה.

כאבי ראש שפוטר מהצום

שאלה: איזה כאב ראש פוטר מהצום לשתות לשיעורים.

תשובה: כאב ראש רגיל אף אם נפל למשכב אינו פוטר מהצום, ויקח אקמול בשעת הצורך אף במים מרים, ורק אם מרגיש **סחרורות או שחור בעינים** להרבה זמן ואינם הולכים, ומרגיש שאינו מיושב מדעתו, או שהולך וחוזר לו, צריך לשתות לשיעורים, ואם לא מספיק ישתה אף ללא שיעורים.

חולה שיש לו חום

שאלה: האם חולה שיש לו חום חייב בצום.

תשובה: אם יש לו חום מעל 38 ומעלות, אם הוא מערב יו"כ ולא עובר יש לשתות לשיעורים, וישתה לכל הפחות ליטר מים, ואם יש חום גבוה מעל 39 מעלות יש לשתות לפי הצורך. ואם החום מתחיל ביו"כ יקח כדור אקמול ואם החום לא עובר ישתה לשיעורים. [והרבה פעמים שהחום לא עובר מעל 39 מעלות, יש בזה סכנה, וצריך לשתות לשיעורים].

חיוב נשים בהריון בצום

שאלה: האם נשים בהריון חייבות לצום.

תשובה: אף בזמנינו נשים מעוברות, **אם ההריון תקין**, ומרגישות טוב, חייבות בצום יום כיפור. (שו"ע סי' תרי"ז ס"א), אף בחודש תשיעי צריך לצום, אך לפני ניתוח קיסרי, צריך לשאול מורה הוראה.

אף אשה שההריון תקין, אם מרגישה כאבי ראש חזקים יותר רגילים ממה שיש בצום או חולשה חזקה או סחרחורות או רואה שחור מול העיניים, תשתה ובמקום הצורך אף תאכל לשיעורים, ואם לא די לה תשתה כרגיל, ואף אשה בהריון שחייבת בצום, ומ"מ חוששת מהצום, יכולה להתחבר לעירוי, בעזר מציון, ותזהר לא להוציא דם.

אך ישנם הרבה מקרים בהריון בסיכון, שצריך לשאול מורה הוראה, מעוברת לאחר הפלות, לאחר לידה שקטה, הריון תאומים שלישיה, קרישיות יתר, רעלת הריון, לחץ דם גבוה או נמוך, סכרת הריון, דלקת בדרכי השתן, היפרדות שליה, קרע רחמי, דימומים, מעוברת ע"י טיפולים. וישנם עוד עשרות מקרים ונתבארו בשערי יוסף מדריך לחולים ליו"כ - תשפ"ו.

הכנה לצום למעוברת - אשה מעוברת צריכה להכין את עצמה ביום ואף בימים שלפני הצום בשתייה מרובה, של 3/4 ליטר מים.

תפילות בצום למעוברת - אשה מעוברת שחייבת בצום וכן כל חולה שחייב בצום ואם יצא החוצה לבית הכנסת יצטרך אולי שלא לצום אז צריך להתפלל בביתו.

זהירות מיציאה בחוץ ועליית מדרגות - נשים בהריון שצמות צריכות להזהר שלא לעלות לקומות גבוהים כמה פעמים ביו"כ, ולא לצאת בחוץ.

תפילה בישיבה - אם מרגישה חולשה תתפלל בישיבה. [תשב ברגליים צמודות כמו שעומד בתפילה. בשעת הכריעות אם אפשר תשתדל לעמוד].

תפילה בשכיבה/וידוי בעמידה - אם מרגישה חולשה יכולה להתפלל בשכיבה, גם באותן תפילות הצריכות להיות בעמידה כמו תפילת שמונה עשרה ווידוי, ואם אפשר רצוי שהוידוי פעם אחת ביו"כ יהיה בעמידה. ואם התפילות גורמות לעייפות, אין להתפלל, חובת הצום היא יותר מחובת התפילה.

בחילות והקאות בהריון

שאלה: האם נשים עם בחילות והקאות בהריון צריכות לצום.

תשובה: בבחילות - אף אשה בהריון שיש לה בחילות, צריכה לצום, ואינה יכולה לשתות לשיעורים, אך בבחילות חזקות שלא מצליחה להרגיע את הכאבים, יכולה לאכול ולשתות לשיעורים.

בהקאות - אשה בהריון שהקיאה, את הכל או שהקיאה פעמים מרובות, כיון שע"י ההקאה נגרם איבוד נוזלים, מותר לה לשתות לשיעורים, אם יש צורך להרגיע את ההקאה רק ע"י אוכל אפשר ע"י אכילה של פחות מכשיעור.

חיוב יולדת בצום

שאלה: האם יולדת חייבת בצום יו"כ.

תשובה: יולדת בתוך שלושה ימים ללידה - פטורה מהצום, ואוכלת ושותה כרגיל, ולא רק שותה, ואם יילדה בתוך ג' ימים ללידה [כגון שילדה מח' תשרי ואילך] לא תצום, ומעיקר הדין אוכלת ושותה כרגיל. (שו"ע סי' תרי"ז ס"ד). **ורבים מבני ספרד ומבני אשכנז מחמירים** שאם יכולה לאכול ולשתות לשיעורים, ונמצאת ביתובי דעתא, **ובזמנינו הרופאים אומרים שיש צורך באכילה ושתיה כרגיל.** ולכן בדרך כלל צריכה לאכול ולשתות כרגיל. [ובשתיה

טוב שתשהה בין לגימה ללגימה כעשר שניות]. וכ"ש בכמה שעות לאחר הלידה, משום יתובי דעתא, אף אם לא אומרת כלום, נראה שיכולה לאכול ולשתות כרגיל.

אם המעת לעת מסתיים ביו"כ, כגון שילדה בז' תשרי - אף לדעת השו"ע: דינה כילדת בתוך ז', להלכה אף לבני ספרד נוהגים כבני אשכנז שצריך שעד שיעברו שלשה ימים מעת לעת, דהיינו עד אותו שעה שבה ילדה, [שהתינוק יצא ממעי אמו, ולא משישבה על המשבר ויש מקילים שמונים משעה שהוציאו את השליא] ולכן דינה כילדת תוך ג', וכמו שנתבאר לעיל. אך לאחר שנתסיים ה72 שעות מעת לעת, צריכה להתחיל לצום, (הסכמת הפוסקים), אלא א"כ צריכה לאכול ולשתות לשיעורים כמו שיתבאר בהלכה הבאה. ומ"מ לכו"ע נכון להחמיר שאם מסתיים המעת לעת בשעה תשע או עשר בערב, בכה"ג דינה כמו יולדת בתוך ז', כיון שבלאו הכי לא חסר לה שתיה ואכילה כיון שאוכלת ושותה בערב הצום, אלא א"כ מרגישה צורך.

יולדת מז' ימים, כגון שילדה מד' תשרי ואילך - אם אומרת שצריכה לאכול ולשתות, אוכלת ושותה לשיעורים אך אם אומרת שאינה צריכה, וגם הרופאים אומרים שאינה צריכה, אסורה לאכול, אך כל שאינו ידוע שהיא אינה צריכה אוכלת ושותה לשיעורים.

ילדה בג' תשרי - למעשה [בין לבני ספרד ובין לבני אשכנז] צמה עד גמר המעת לעת, דהיינו עד אותו שעה שבה ילדה, אוכלת פחות מכשיעור, לאחר מכן [בדרך כלל, וכן הוא ע"פ הרפואה והתורה] דינה ככל אדם, שאם מרגישה חולשה חזקה שקשה לקום מהמיטה, או סחרחרות חזקים שרואה שחור מול העיניים תשתה לשיעורים. ואם מניקה יתבאר להלן בדיני מניקה.

ילדה לפני ג' תשרי - כיון שעברו מהלידה שבעה ימים מעת לעת הרי היא ככל אשה שצריכה לצום, אלא א"כ היא מניקה, וכמו שיתבאר להלן.

יולדת בניתוח קיסרי - אף היולדת בניתוח קיסרי דינה כדין יולדת, וכדינים שנ"ל, אך לפעמים חלשה מהניתוח אף לאחר שבעה ימים, עד שבועיים, בדרך כלל דינה כבתוך שבוע, ולפעמים אף יותר מזה, ותלוי אם היה ניתוח חירום או ניתוח מתוכנן מראש, ולכן כל מקרה לגופו, ויש לשאול לרופא ולחכם.

מנוחה ליולדת לאחר לידה - יולדת שצריכה לצום, תכונן היטב לצום בשתיה מרובה, והבעל ישמור על הילדים, וככל הדינים שנתבארו לעיל בדיני מעוברות. ואם יש סחרחרות חזקות שרואה שחור או חולשה שלא יכולה לקום מהמיטה, והכל לפי העניין.

חיוב אשה מניקה בצום

שאלה: האם אשה מניקה חייבת בצום.

תשובה: מניקה צמה ביום הכיפורים. [אלא א"כ היא יולדת כדינים שנ"ל בדיני יולדת] (שו"ע סי' תרי"ז ס"א) ותתכונן לצום כראוי בשתייה של יום יומים קודם יום כיפורים כמות גדולה של נוזלים כגון מיץ ענבים. ותשהה בצום במקום ממוזג ולא תצא החוצה. ולאחר הצום תשתה מיץ ענבים ודברים מזינים.

תינוק שאוכל רק חלב אם או יונק - תינוק יונק, אם הוא אוכל חלב שאוב יש לדאוג להכין לו כמות מספיקה לפני הצום, ואם הכמות השאובה אינה מספיקה או שהתינוק אינו רוצה לאכול ולינק אלא ממנה, ולא רוצה או אינו יכול לקבל תחליפי חלב שמסוכן לו או שהתינוק פג, ואם לא תאכיל אותו התינוק יתסתכן, תשתה לשיעורים. ויכולה להתחיל לשתות לשיעורים ממתי שמרגישה שהחלב מתמעט אף אם אינו שינוי כ"כ חזק, כל שרואים שהחלב יתמעט ויש סיכון להמשך ההנקה, או במקרה שעדיין לא התבססה ההנקה, צריכה לשתות לשיעורים.

הכל נכתב באופן כללי, לקבלת הקובץ המלא של דיני יו"כ ניתן לפנות באימייל:
a921434567@gmail.com